

บทที่ 5

บทสรุป

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งแสดงให้เห็นว่า “พื้นที่ของผู้หญิงชนบทใหม่ภาคเหนือ” ที่เกิดขึ้นผ่านเพลงชอสดริงนั้น เป็นพื้นที่ที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้ ต่อรอง ได้แย้ง และผสมผสานความหมายของความเป็นจาริตและสมัยใหม่ต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันโดยตัวของผู้หญิงเอง ซึ่งความหมายต่างๆ ที่สร้างให้แก่ผู้หญิงเหนือนั้นเป็นความหมายที่เกิดขึ้นโดยสังคมทั้งภายในและภายนอกโดยตัวของผู้หญิงเอง

กล่าวย้อนไปในยุคจาริต สังคมชนบทล้านนา มีการจัดระเบียบทางสังคมโดยมีความเชื่อที่ผสมผสานกันระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผี และความเชื่อเกี่ยวกับพุทธ และแง่มุมทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการจัดความสัมพันธ์ทางเพศหรือสถานภาพทางเพศให้แก่ความเป็นผู้หญิง-ผู้ชาย

ความเชื่อเกี่ยวกับผีในทางล้านนานั้นมีผีหลายลักษณะและหลายประเภท “ผีปู้ย่า” คือผีที่สืบสายตระกูลและสืบทอดมรดก (ที่ดิน) โดยฝ่ายหญิง ผีปู้ย่าจึงนับว่ามีบทบาทสำหรับผู้หญิงในล้านนาเป็นอย่างมาก อันมีผลทำให้ผู้หญิงมีอำนาจในการเลือกคู่ครองอันหมายถึงการจัดสรรแรงงานใหม่เพื่อเข้ามาช่วยเหลือปัจจัยด้านแรงงานให้แก่เศรษฐกิจภายในครอบครัวตนเอง อีกทั้ง “ผีปู้ย่า” ยังเป็นพื้นที่ในปริวิตถลของเรื่องทางโลก อันหมายถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การสืบพันธุ์ และการให้กำเนิด อันเป็นพื้นที่ที่ผู้หญิงมีอำนาจและบทบาทมากที่สุด

ในขณะที่ ระบบความเชื่อเกี่ยวกับผีอีกประเภทหนึ่ง คือผีที่มีหน้าที่ในการดูแลจัดการเกี่ยวกับสังคมหรือสาธารณประโยชน์ เช่น การควบคุมระบบเหมืองฝาย การรักษาผู้ป่วย เช่น การเป็นหมอชา รวมไปถึงพื้นที่เวทมนต์คาถาไสยศาสตร์ กลับเป็นความเชื่อเกี่ยวกับผีที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ชาย โดยถือว่าเป็นเรื่องในสังคมที่นอกเหนือไปจากเรื่องในครอบครัว คาถาวิชาหรือหน้าที่เหล่านี้จะเป็นหน้าที่ของผู้ชายโดยเฉพาะ และผู้หญิงได้ถูกจัดวางให้อยู่ในฐานะของ “ของข้าม” คือลักษณะภายในตัวของผู้หญิง เช่น ประจำเดือน ร่างกาย ผ้าซิ่น ถือเป็นสิ่งที่ต้องห้ามที่ห้ามนำเข้ามาใกล้ตัวฝ่ายชายเพราะจะเป็นตัวทำให้ความศักดิ์สิทธิ์หรือเวทมนต์คาถาที่อยู่ในตัวของผู้ชายเสื่อมลง

ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นความเชื่อที่ถือว่าเป็นพื้นที่ของผู้ชาย ความเป็นชายที่มีอำนาจเหนือว่าผู้หญิง พุทธศาสนาได้กำหนดอย่างชัดเจนในเรื่อง ความเป็นชาย – ความเป็นหญิง

ผู้ชายคือผู้ที่มีบุญสูงสุดเพราะสามารถบวชทดแทนบุญคุณบิดามารดาได้อันเป็นบุญมหาศาล ในขณะที่ผู้หญิงถือว่าเป็นผู้มีผลบุญน้อยเนื่องจากทำกรรมไว้มากทำให้ไม่มีบุญเกิดมาเป็นผู้ชายเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ อีกทั้งพุทธศาสนายังกำหนดสถานภาพและบทบาทให้แก่ฝ่ายหญิงให้เป็นเพียงผู้ที่สนับสนุนค้ำจุนศาสนา และหากต้องการบุญมากในชาติภพที่เกิดเป็นผู้หญิงก็ต้องถือกำเนิดบุตรชายเพื่อจะได้เกาะชายผ้าเหลืองบุตรชายขึ้นสวรรค์ อันเป็นการตอกย้ำอำนาจที่เหนือกว่าของเพศชายที่มีต่อเพศหญิงอย่างชัดเจน อีกทั้งวรรณกรรมคำสอนทางพุทธศาสนาก็ได้ย้ำเตือนให้ผู้หญิงอยู่ในกรอบของคำว่า “ผู้หญิงดี” และ “ผู้หญิงไม่ดี” อยู่เสมอเพื่อให้ผู้หญิงถือปฏิบัติอันจะนำมาซึ่งความเจริญตามหน้าที่ของตน

ความเชื่อเกี่ยวกับผี และพุทธ ดังที่กล่าวมาข้างต้น หากเรามองแยกออกจากกันเป็นสองขั้วก็จะเห็นถึงการแบ่งสัดส่วนความเป็นชาย – ความเป็นหญิงอย่างชัดเจนในสังคมชนบทล้านนา หากแต่ความเชื่อทั้งสองอย่างมีความทับซ้อนกันอยู่ นั่นหมายความว่า ความเชื่อเกี่ยวกับผีและพุทธถูกนำมาใช้อย่างสลับซับซ้อนตามหน้าที่และบทบาทของพื้นที่ต่างๆ ในสังคมล้านนา กล่าวคือสังคมล้านนาในยุคจารีตไม่ได้นำเอาปัจจัยทางด้านกายภาพอันแสดงถึงความเป็นผู้หญิง – ผู้ชาย มาเป็นตัวกำหนดหน้าที่ทางสังคม แต่มี 2 แง่มุมใหญ่ๆ ได้แก่ 1. แง่มุมทางเศรษฐกิจ 2. แง่มุมทางความคิด มาเป็นตัวกำหนดพื้นที่ของความเป็นผู้หญิง – ผู้ชาย ดังกล่าวด้วยการทับซ้อนหรือผสมผสานระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผีและความเชื่อเกี่ยวกับพุทธ

1. แง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคมล้านนาในยุคจารีตเป็นระบบการผลิตแบบพอยังชีพ ซึ่งเน้นการผลิตในครัวเรือนและมีการค้าขายแลกเปลี่ยนกัน ภายในระบบเศรษฐกิจดังกล่าวเราจะพบว่า ปริมาณผลในการค้าขายเป็นการกำกับควบคุมโดยผู้หญิง เนื่องจากในยุคจารีตผู้หญิงเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการดูแลครอบครัวอันหมายถึง สามี ลูก พ่อ-แม่ หรือญาติพี่น้อง เพราะฉะนั้นในสมัยก่อนการค้าขายในตลาดจึงเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่ทำการหาอาหารและรายได้มาจุนเจือครอบครัวด้วยการค้าขาย ในขณะที่ช่วงพักภาคเกษตรกรรม ผู้หญิงก็ทำหน้าที่เป็นแรงงานภาคเกษตรกรรมอย่างเข้มข้นร่วมกับผู้ชาย เช่นการทำนา ทำสวน ผู้หญิงถือเป็นแรงงานสำคัญ อีกทั้งยังเป็นผู้จัดหาอาหารเพื่อนำมาสนับสนุนแรงงานดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วในภาคเศรษฐกิจถือว่า แรงงานผู้หญิงมีบทบาทมากกว่าแรงงานผู้ชายเพราะผู้หญิงทำงานทั้งภาคเกษตรกรรมและการค้าขายควบคู่กันกล่าวคือ เมื่อว่างจากการทำเกษตรกรรมก็ออกไปค้าขาย ยามว่างจากการค้าขายก็ไปทำเกษตรกรรมหรือทำควบคู่กันเช่น ตอนเช้าไปขายของที่ตลาดตอนบ่ายออกไปทำสวน เป็นต้น เพราะฉะนั้นผู้หญิงจึงถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้สถานภาพของผู้หญิงและผู้ชายในปริมาณผลของครอบครัวมีความเท่าเทียมกัน อำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัวจึงมาจากตัวผู้หญิงและผู้ชายควบคู่กัน จะเห็นได้จากสุภาษิตคำสอนล้านนาที่ว่า

“ศัวเป็นแก้ว เมียเป็นแสง ศัวเป็นหิง เมียเป็นข่อง”

(แสง = แสงแก้วมณี, หิง = สวิง)

สุภาษิตดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันระหว่าง ชาย – หญิง หรือสามีภรรยาในสังคมล้านนา ที่ให้ความสำคัญเสมอกัน คอยช่วยเหลือค้ำจุนกันในการทำงานและคำจุนครอบครัว

ดังนั้นในสังคมล้านนาในยุคจาริต เราจึงสรุปว่า แรงงานสำคัญในภาคเศรษฐกิจนั้น ผู้หญิงมีบทบาทเป็นอย่างมากในการผลิตภาคเกษตรกรรมและการค้าขาย อันมีผลทำให้ผู้หญิงมีอำนาจในการควบคุมและดูแลครอบครัว ส่งผลให้เพศชายและเพศหญิงมีบทบาทหน้าที่ในครอบครัวที่เท่าเทียมกัน ผู้หญิงมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ อันเป็นจัดความสัมพันธ์ที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “ความเป็นเพศ” ที่ใช้ลักษณะทางกายภาพมาเป็นตัวกำหนด

2. แกมมทางความคิด การทับซ้อนกันระหว่างระบบความเชื่อแบบผีและพุทธคติที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น นำมาซึ่งความกำกวมในการจัดความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างความเป็นชาย-ความเป็นหญิงในสังคมล้านนา ว่าผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง หรือผู้หญิงเหนือกว่าผู้ชายอย่างชัดเจน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละฝ่ายจะเลือกใช้แนวคิดใดในการที่จะเลือกใช้พื้นที่ไหนและให้ความหมายใดนั่นเอง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ข้ามผ่านลักษณะการจัดการแบบคู่ตรงข้ามหรือมองแบบด้านเดียว กล่าวคือ หากอยู่ในครอบครัวผู้หญิง – ผู้ชาย จะมีอำนาจหน้าที่เท่าเทียมกัน คอยช่วยเหลือกัน หากอยู่ในสังคมภายนอกก็ขึ้นอยู่กับพื้นที่ไหน หากอยู่ในพื้นที่ของผู้หญิงที่เช่น พื้นที่ทางโลก พื้นที่ของเครือญาติ (เมีย) ความสัมพันธ์ทางเพศ การให้กำเนิด (แม่) ถือเป็นอำนาจของฝ่ายหญิง แต่หากเป็นพื้นที่ของเวทมนต์คาถา พื้นที่ของพุทธศาสนา จะเป็นอำนาจของฝ่ายชาย ซึ่งในสังคมล้านนาเราจะเห็นลักษณะของทั้งสองแนวคิดนี้ผสมปนเปอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม ด้วยแนวคิดที่ทับซ้อนกันอยู่ระหว่าง ความเป็นชาย-ความเป็นหญิง ในสังคมล้านนาที่ควบคุมผ่าน 2 แนวคิดคือแนวความคิดเกี่ยวกับผีและพุทธนั้น เมื่อเราสังเกตการณ์อยู่ร่วมกันระหว่างชาย-หญิงในสังคมล้านนาเราจะพบว่า ด้วยการทับซ้อนกันของแนวความคิดดังกล่าวทำให้เกิดปรากฏการณ์ของการปะทะกันเกิดขึ้น อันหมายถึง การต่อสู้ ต่อรอง การลูกล้าพื้นที่ของกันและกัน ผู้หญิงต้องการที่จะก้าวอย่างเข้าไปในพื้นที่ของฝ่ายชาย และฝ่ายชายต้องการที่จะก้าวอย่างเข้าไปในพื้นที่ของฝ่ายหญิง ซึ่งจะเห็นได้จากพื้นที่ของ “เจ็ยก้อม” และ “เพลงซอ”

เจ็ยก้อม เป็นเรื่องเล่าสนุกสนาน ขบขัน ที่ถูกเล่าโดยฝ่ายชาย เนื้อหาส่วนใหญ่ในเจ็ยก้อมจะเป็นเรื่องสองแง่สองง่าม ลามก ที่เล่ากันในหมู่ผู้ชาย เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศที่นำมาล้อเลียนกันในสังคมเช่น การที่แม่ชีมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับพระ หรือเรื่องระหว่างพ่อตากับแม่ยาย

ที่เชื่อกับน้องเมีย หรือเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิง เช่น เจี้ยก้อมเรื่อง “ปีศาจร้ายในขุมนรก” เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับแม่ชีและพระสงฆ์ โดยให้แม่ชีเป็นตัวแทนของขุมนรกและพระสงฆ์เป็นตัวแทนของปีศาจร้าย อันเป็นของคู่กัน

เรื่องเล่านี้เหล่านี้ถูกนำมาเล่าอย่างสนุกสนานในสังคมโดยผู้ชายหรือโดยพระ อันเป็นการแสดงให้เห็นการถูกล้ำเข้าไปยังพื้นที่ทางโลกีย์ที่อ้างว่าเป็นพื้นที่ของฝ่ายหญิงที่ยังคงมีกิเลสตัณหา รากะ และไม่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อผู้ที่เจริญแล้วในทางธรรม พระสงฆ์หรือผู้ชาย ที่เป็นผู้เล่าเจี้ยก้อม ถือเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความต้องการล่วงล้ำเข้าไปยังพื้นที่ของฝ่ายหญิง อันเป็นการทำลายกฎเกณฑ์ของโครงสร้างทางสังคมว่า ผู้ชายหรือพระสงฆ์ก็ยังคงมีกิเลส ตัณหา อันเป็นการเข้าไปทำลายอำนาจของผู้หญิงในพื้นที่ทางโลกดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ของ “เพลงขอ” ซึ่งเป็นการขับร้องปฏิพากย์เพลงของล้านนาที่ต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณในการร้องเนื้อหาบทเพลงที่ต้องร้องกันสดๆ ระหว่างชาย-หญิง นั่นถือเป็นพื้นที่ได้ตอบกันระหว่างชายหญิง ซึ่งเป็นพื้นที่ในทางจาริตที่ผู้หญิงได้แสดงความรู้ความสามารถ ตัวตน อีกทั้งยังได้ต่อสู้ ต่อรอง กับผู้ชายอย่างชัดเจน นั่นคือในพื้นที่ของเพลงขอนั้น เป็นพื้นที่ที่ปราศจากข้อกำหนด ระเบียบแบบแผนทางสังคมที่ว่าด้วยความเป็น “ผู้หญิงดี-ผู้หญิงไม่ดี” ที่ควบคุมผู้หญิงเอาไว้ บนผามขอ ผู้หญิงสามารถพูดได้ตอบเรื่องเพศกับผู้ชายได้อย่างโจ่งแจ้งเปิดเผย หรือคำว่าฝ่ายชายอย่างหยาบคายได้ ซึ่งทำให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริงและเป็นทีพอใจแก่ผู้ชมผู้ฟังเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น บทขอเรื่องที่ฝ่ายหญิงคำว่าฝ่ายชายอย่างเจ็บแสบ เป็นต้น

บทขอดังกล่าวทำให้เห็นถึง อำนาจการต่อสู้ ต่อรอง ของผู้หญิง ที่ลุกขึ้นมาตอบโต้และพูดความจริงมีเหนือกว่าผู้ชาย ไม่ให้มาหยามหรือด่าว่าตน เป็นการปกป้องและรักษาสิทธิของตนเอง ในขณะที่ผู้หญิงก็ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะถูกล้ำเข้าไปยังพื้นที่ของฝ่ายชาย นั่นคือ บนผามขอ ผู้หญิงได้แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถของตนที่มีเช่นเดียวกับผู้ชาย นั่นคือ การธรรมะของพุทธศาสนา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้หญิงจะถูกจำกัดบทบาทหน้าที่ในทางศาสนาให้เป็นเพียงแค่ผู้สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา แต่ในเรื่องของหลักธรรมคำสอน หรือบทสวดต่างๆ ผู้หญิงก็มีความรู้และสามารถเข้าถึงได้เช่นเดียวกับฝ่ายชาย ถึงแม้จะไม่สามารถบวชเป็นพระภิกษุได้แต่ก็สามารถเข้าใจในหลักธรรมได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น บทขอพรหมวิหารสี่ เป็นต้น

ลักษณะบทขอดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้หญิงที่เข้าใจธรรมะอย่างถ่องแท้ที่สามารถอบรมสั่งสอนผู้ชายได้ โดยกล่าวอ้างถึงพระอรหันต์เป็นตัวอย่าง ซึ่งเท่ากับว่า เพลงขอ คือพื้นที่ทางวัฒนธรรมในยุคจาริตของผู้หญิงล้านนาที่ใช้ในการต่อรอง ต่อสู้ และก้าวล้ำเข้าไปยังพื้นที่อำนาจของฝ่ายชาย อย่างชัดเจน

ลักษณะดังกล่าวคือความทับซ้อนของระบบคิด ระบบความสัมพันธ์ระหว่างการนับถือพุทธและผี ที่ใช้ในการควบคุมสถานภาพความเป็นผู้หญิง-ผู้ชาย ในสังคมล้านนายุคจารีต ที่ผสมปนเปกันอย่างสลับซับซ้อน

อย่างไรก็ตามในยุคต่อมาเมื่อล้านนาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนสยามประเทศนั้น ถือได้ว่าระบบคิดเกี่ยวกับสถานภาพความเป็นผู้หญิงของล้านนาได้ผันเปลี่ยนไปตามระบบคิดที่สยามได้นำเข้ามาใช้กับล้านนา โดยความพยายามที่จะให้ความหมายหรือกำหนดสถานภาพผู้หญิงล้านนาในยุคนั้นตามแบบโครงสร้างของสังคมสยาม การเข้ามาของรัฐส่วนกลางหรือสยามนั้น แบ่งช่วงของการใช้ความคิดหรือวาทกรรมในการกำหนดสถานภาพของผู้หญิงเหนือ 2 แบบด้วยกันคือ 1. วาทกรรมแบบอาณานิคม และ 2. วาทกรรมแบบชาตินิยม

1. วาทกรรมแบบอาณานิคม การเข้ามาของสยามในช่วงแรกคือในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มาพร้อมกับระบอบการปกครองแบบสมบูรณาสิทธิราชย์ที่มีแนวคิดแบ่งแยกระหว่าง ความเป็น “คนอื่น ” (the other) ที่มีสถานภาพด้อยกว่า และความเป็น “เรา” ที่มีสถานภาพสูงกว่า ผู้หญิงเหนือจึงถูกมองเป็นเพียงวัตถุทางเพศที่ใจง่าย ไม่รักนวลสงวนตัว และไร้อารยธรรม ผู้หญิงเหนือจึงเป็นกลุ่มคนที่ต่ำต้อย เป็น “อีลาว” ที่สกปรก เกียจคร้าน เจ้าเล่ห์มารยา ถึงแม้ในยุคนี้จะมีวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงเรื่อง “สาวเครือฟ้า” ออกมาสร้างความสวยงามของภาพเมืองเชียงใหม่ แต่ก็ยังเป็นเพียงภาพในการแสดงละครร้องเพื่อสร้างความประทับใจและความสนุกสนานให้แก่ผู้ชมผู้ฟังเท่านั้น หากแต่ความเป็นจริง สาวเหนือ ก็คือ “อีลาว” อยู่แน่นอน

2. วาทกรรมแบบชาตินิยม ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง วาทกรรมแบบชาตินิยมถูกใช้อย่างเข้มข้นในสมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ความเป็นสายเลือดเดียวกัน พวกเดียวกัน ดินแดนเดียวกันถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการประเทศ รวมถึงระบบเศรษฐกิจแบบพาณิชยกรรมล้านนาหรือจังหวัดเชียงใหม่ได้กลายเป็นดินแดนท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่โดยมีสาวงามเมืองเหนือที่งดงามเป็นตัวดึงดูด ผู้หญิงเหนือจากที่ถูกเรียกว่า “อีลาว” ถูกเรียกใหม่เป็น “สาวเอื้องเหนือ” ที่สวยงาม บอบบาง อ่อนช้อย พุดจาพริเประ ที่อยู่คู่กับดินแดน “สวรรค์เวียงพิงค์” ที่สวยงาม อากาศเย็นสบาย มีดอกไม้ไม้นานาพันธุ์ ความเป็น “สาวเอื้องเหนือ” ถูกตอกย้ำอย่างชัดเจนผ่าน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 1 ที่โหมกระพือโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้เชียงใหม่กลายเป็นดินแดนท่องเที่ยว ภาพของผู้หญิงเหนือที่สวยงาม ผิวขาว ใสซุดพื้นเมือง ทัดดอกเอื้องถูกแพร่หลายมากขึ้นผ่านวารสารท้องถิ่น โดยนายทุนคนจีน จึงทำให้ภาพของสาวเหนือแพร่สะพัดไปทั่วประเทศ อีกทั้งเมื่อมีการประกวดนางสาวสยามและสาวเหนือได้รับรางวัลโครงรางวัลหนึ่งเป็นประจำเกือบทุกปีที่ประกวด ยิ่งทำให้เสียงร่ำลือของสาวเหนือแพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง เพลงต่างๆ ที่เป็นที่นิยมไม่ว่าจะเป็นเพลงลูกทุ่ง ลูกกรุง ล้วนแล้วแต่พรรณนาถึงความสวยงาม ของสาวเหนือที่อยู่คู่กับ

ดินแดนเวียงพิงค์เชียงใหม่ อันเป็นที่หมายปองของชาวนุ่่มให้ต้องการมาเยือนดินแดนล้านนาเป็น
 อย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ดีภาพของผู้หญิงเหนือกลับแตกต่างกันระหว่างผู้หญิงสองชนชั้น ผู้หญิงเหนือ
 ชนชั้นสูงกับชนชั้นกลางก็ยังคงมีภาพที่หยุดนิ่งเช่นเดียวกัน กล่าวคือ หากพูดถึงผู้หญิงเหนือในเมือง
 ก็จะหมายถึงผู้หญิงที่สวยงาม ผิวขาว บอบบาง พุดจาไพลเราะ ใส่ชุดพื้นเมือง แต่ก็ยังเป็นสาวที่หัวอ่อน
 โคนหลอกง่าย รวมถึงใจง่ายอีกด้วย อันแสดงให้เห็นในภาพยนตร์หลายเรื่องเช่น เรื่องสาวเครือฟ้า,
 สันกำแพง, วังบัวบาน เป็นต้น ในขณะที่ผู้หญิงเหนือในเขตชนบท จะหมายถึง หญิงสาวที่ยากจน
 ข้นแค้น และหาเลี้ยงชีพตนเองด้วยการไปขายตัวในกรุงเทพฯ ดังในนิยายหลายเรื่องที่ถูกเขียน โดย
 คนภาคกลาง รวมถึงภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดออกมาโดยรัฐที่สร้างขึ้นเพื่อสะท้อนสังคม เช่น เรื่องเสียง
 ซึงที่สันทราญ เป็นต้น

ท่ามกลางกระแสของการสร้างความหมายที่หยุดนิ่งโดยสังคมภายนอกที่มีต่อผู้หญิงเหนือ
 ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดกระแสการสร้างภาพของผู้หญิงเหนือ โดยปัญญาชนท้องถิ่นล้านนา 2 ท่านคือ
 อ.ไชยวรศิลป์ และ จรัล มโนเพ็ชร ทั้งสองท่านได้สร้างความหมายให้แก่ผู้หญิงเหนือในแบบของ
 “คนเมือง” โดยผ่านเรื่องเล่าที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าสองท่านนี้จะพยายามสร้างความเป็นผู้หญิงเหนือ
 ตามแบบฉบับของคนเมืองหรือคนล้านนาอย่างแท้จริง โดยต่อต้านกระแสวาทกรรมแบบชาตินิยม
 โดยหลักหนึ่งกล่าวกันว่า “อีลาว” แต่กลับสนองตอบหรือยอมรับอย่างสมยอมต่อ “ความเป็นกุล
 สตรี” ตามแบบสยาม นั่นคือ ทั้งสองท่านได้ให้ภาพของผู้หญิงเหนือ ที่มีลักษณะทางกายภาพ ที่
 สวยงาม อ่อนหวาน แต่งกายพื้นเมือง ในขณะที่อยู่ในกรอบคิดแบบ “กุลสตรีไทย” คือ เป็นแม่บ้าน
 แม่เรือน เชื้อฟ้าคำสั่งสอนของบิดามารดา เรียบร้อยสงบปากสงบคำ คอยปรนนิบัติดูแลสามีและลูก
 ดังสะท้อนให้เห็นในนวนิยายของ อ.ไชยวรศิลป์ ที่มักจะมีนางเอกเป็นสาวเอื่องเหนือและมีพระเอก
 เป็นชาวกรุงที่พบรักและครองรักกัน เช่นเดียวกันในบทเพลงของ จรัล มโนเพ็ชร ที่สะท้อนให้เห็น
 ว่า ผู้หญิงเหนือ นั้น อ่อนหวาน เป็นกุลสตรี ดังเพลง “ล่องแม่ปิง” แต่ถ้าเป็นสาวเหนือชนบทก็จะมี
 ลักษณะนิสัย มั่นใจในตนเอง สามารถเลือกคู่ครองได้ และเห็นแก่ทรัพย์สิน ดังเพลง หนุมมอเดอร์
 ไซค์, ฮานิป่าเฮีย เป็นต้น

หลังปี พ.ศ. 2500 โครงสร้างทางกายภาพและโครงสร้างทางสังคมของจังหวัดเชียงใหม่
 เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ความเจริญและความทันสมัยได้แพร่กระจายไปทั่วเมืองเชียงใหม่ ชาวบ้าน
 ส่วนใหญ่กลายเป็นกลุ่มคนที่ไร้ที่ดินจึงทำให้เกิดการแตกตัวในชนชั้นชาวนาในชนบท ชาวนาหลาย
 กลุ่มหลายคนกลายเป็นกลุ่มคนที่มีอาชีพหลักคือการทำเกษตรกรรมและเข้ามารับจ้างทำงานในเมือง
 ควบคู่กัน ส่งผลให้คนกลุ่มนี้มีความผูกพันทั้งในระบบจารีตแบบสังคมชาวนาแบบเก่าและมีความ
 ทันสมัยในแบบสังคมแบบใหม่ ซึ่งเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “คนชนบทใหม่” โดยเฉพาะผู้หญิงชนบทใหม่

ของจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความผสมผสานความเป็นสมัยใหม่และความเป็นจารีตเข้าไว้ด้วยกัน โดยแสดงตัวตนของตนเองผ่าน สิ่งที่เราเรียกว่า “ซอสดริง”

ซอสดริง เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สืบเนื่องมาจากการขอแบบจารีตในอดีต (ดังที่กล่าวมาแล้วตอนต้น) ซอสดริง เป็นการผสมผสานการขอแบบเก่าเข้ากับดนตรีแบบยุคสมัยใหม่ ได้แก่ อิเล็กโทรน กีตาร์ กลอง เบส เป็นต้น ทำให้กลายเป็น เพลงซอสดริง ที่มีคำร้อง ทำนอง แบบเก่าแต่มีจังหวะดนตรีที่สนุกสนาน เร้าใจ ที่ถูกใจหนุ่มสาวชนบทใหม่ในยุคปัจจุบัน

ซอสดริง ถือเป็นการสืบเนื่องจารีตการขอแบบเก่านั้นคือ ยังคงความสนุกสนาน สองแฉ่งสองงาม ไว้อย่างลงตัว ซอสดริง “เป็นพื้นที่ที่สาม” หรือ “พื้นที่ทางวัฒนธรรม” ที่ผู้หญิงชนบทใหม่ใช้แสดงพื้นที่และตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ท่ามกลางกระแสของความหมายที่หยุดนิ่ง หรือโครงสร้างทางสังคมที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงชนบทภาคเหนือมาช้านาน เมื่อการผสมผสานอย่างลงตัวของ “ซอสดริง” ได้เกิดขึ้น จึงทำให้ซอสดริงกลายเป็นพื้นที่ของผู้หญิงชนบทใหม่ภาคเหนือ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงชนบทยังคงความเป็นผู้ที่รับผิดชอบครอบครัว หาเลี้ยงครอบครัว นับมาตั้งแต่อดีต เช่นเพลง สาวภาคแลง, เพลงม่วนใจ๋ปีใหม่เมือง หรือเพลงหัวอกเมีย ที่ถ่ายทอดให้เห็นภาระมากมายที่ผู้หญิงต้องรับผิดชอบและดูแลครอบครัวไปด้วยในเวลาเดียวกัน ขณะเดียวกัน เพลงซอสดริง ยังได้นำเสนอให้เห็นตัวตนในเรื่องเพศและร่างกายของตนเองอย่างเปิดเผยเช่น เพลง แม่ฮ่อศรี 2000 , จำข้าว, ตัวควบ ฯลฯ เป็นต้น ที่แสดงให้เห็นถึง ความต้องการทางเพศและการนำเสนอร่างกายของตนเองอย่างชัดเจน อันเป็นเรื่องของการ “กิน จี๋ ปิ นอน” ที่เกิดขึ้นจริงในโลก การยังคงมีกิเลสตัณหาของมนุษย์ทุกคน การแสดงถึงความไม่อายต่อสถานะทางสังคม อันหมายถึง ความเป็นโสค การเป็นแม่หม้าย ดังที่กล่าวไปแล้ว ผู้หญิงชนบทล้านนาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัวเพราะฉะนั้น จึงไม่สนใจต่อการมีอยู่ของสามี หากสามีทิ้งไปมีสาวใหม่ก็ไม่สนใจและพร้อมที่ยืนอยู่ด้วยตัวเอง อีกทั้งยังมองว่าเป็นการดีที่ได้มีอิสระสามารถทำอย่างที่ตนเองต้องการ หรือหากจะมีสามีใหม่ก็ไม่ได้เป็นสิ่งเสียหายหากแต่อยู่บนกฎที่ว่า มีสามีทีละคนไม่ได้มีควบลูกกันหลายคนดังเช่นผู้ชายที่ชอบมีเมียหลายคน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า “ซอสดริง” คือ พื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สืบเนื่องมาจากยุคจารีตของผู้หญิงชนบทใหม่ ที่ต้องการนำเสนอตัวตนของตนเองเพื่อให้หลุดพ้นหรือเป็นการต่อต้านต่อความหมายที่ถูกสร้างโดยสังคมภายนอก เป็นการผสมผสานความเป็นสมัยใหม่และความเชื่อตามแบบจารีตเข้าด้วยกัน ให้กลายเป็นเสียงสะท้อนแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ในสังคมชนบทใหม่ภาคเหนือ เป็นการตีแผ่ให้เห็นถึงความหมายที่แท้จริงของผู้หญิงชนบทใหม่ ที่ถูกครอบงำด้วยความหมายที่ถูกสร้างจากผู้อื่นมาเป็นเวลาช้านาน

การศึกษาเรื่อง “เพลงขอสตริง” ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างความเข้าใจ “ผู้หญิงชนบทใหม่” อันเป็นกลุ่มคนที่แตกตัวมาจากสังคมชาวบ้านในจังหวัดเชียงใหม่ในยุคปัจจุบัน อันเป็นยุคที่มีการสร้างความหมายให้แก่ จังหวัดเชียงใหม่รวมถึงผู้หญิงเหนือในหลายทิศทาง วิทยานิพนธ์นี้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว เพื่อเป็นการพัฒนาและเข้าใจความหมายความเป็นผู้หญิงเหนือที่มีความซับซ้อนและหลากหลายมุมมอง ดังที่กล่าวมา